

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1284/2024
17.06.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драган Марковић, адвокат из ..., против тужених Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ББ из ... и ВВ из ..., чији је пуномоћник Бојан Крстић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1246/22 од 31.08.2022. године, у седници одржаној 17.06.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1246/22 од 31.08.2022. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 5718/18 од 15.09.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и утврђено да је ништав Уговор о доживотном издржавању закључен између сада пок. ГГ и ДД, као прималаца издржавања и ВВ и сада пок. ЋЋ, као давалаца издржавања, закључен пред Четвртим општинским судом у Београду 05.02.1999. године под бројем II-R3-87/99 те исти не производи правно дејство према тужили, док је одбијен тужбени захтев у односу на тужену Републику Србију. Ставом другом изреке, обавезане су тужене ББ и ВВ да тужили солидарно надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 156.800,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужила да туженој Републици Србији надокнади трошкове парничног поступка у износу од 61.500,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж 1246/22 од 31.08.2022. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Трећег основног суда у Београду П 5718/18 од 15.09.2020. године у делу става првог изреке, тако што је одбио као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен између сада пок. ГГ и ДД, као прималаца издржавања и тужене ВВ и сада пок. ЋЋ, као давалаца издржавања, закључен пред Четвртим општинским судом у Београду 05.02.1999. године под бројем II-R3-87/99 и да уговор не производи правно дејство према тужили. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу другом изреке пресуде Трећег основног суда у Београду П 5718/18 од 15.09.2020. године, тако што је

обавезана тужилца да туженима ББ и ВВ на име накнаде трошкова парничног поступка солидарно исплати износ од 110.250,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку, и нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/2011...10/2023-други закон), на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Није учињена ни битна повреда из члана 374. став 1. у вези са чланом 394. ЗПП, јер другостепени суд није утврдио другачије чињенично стање од првостепеног суда.

Према утврђеном чињеничном стању, сада пок. ДД и ГГ су у својству прималаца издржавања 08.12.1994. године са тужиљом и њеним сада покојним супругом ЕЕ као даваоцима издржавања закључили и пред судом оверили Уговор о доживотном издржавању. Уговором су се даваоци издржавања обавезали да доживотно пружају примаоцима издржавања негу и помоћ која се пре свега састоји у плаћању обавеза у погледу струје, комуналија, да сnose трошкове поправки у стану прималаца издржавања и да им у случају болести помажу око лечења, да сnose трошкове лечења, дају материјална средства у износу који ће примаоцима обезбедити егзистенцију а примаоци ће својим пензијама слободно располагати за своје потребе и у случају смрти их пристojно сахране. Примаоци издржавања су се обавезали да након смрти оставе у наслеђе даваоцима издржавања стан у Земуну у ул. ..., површине 40м². ДД и ГГ су 08.01.1999. године поднели тужбу против тужилце и сада покојног ЕЕ ради раскида уговора о доживотном издржавању. Поступак је окончан доношењем решења од 29.05.2012. године да се тужба сматра повученом. У току тог поступка преминули ДД ...1999. године и ГГ ...2001. године. Оставински поступци покренути иза њихове смрти су обустављени са образложењем да оставиоци нису имали друге имовине, осим имовине којима су располагали уговорима о доживотном издржавању.

Сада покојни ДД и ГГ су у својству прималаца издржавања са туженом ВВ и њеним супругом сада пок. ЂЂ као даваоцима издржавања закључили 05.02.1999. године пред судом Уговор о доживотном издржавању који је имао исти предмет као и претходно закључени уговор. Даваоци издржавања су се уговором обавезали да примаоце доживотно издржавају и брину о њима, тако што ће им пружити одговарајућу негу у болести и обезбедити благовремену лекарску помоћ и набавку неопходних лекова, те обезбеђивати сваку другу врсту сталне помоћи и неге, као и доприносити њиховом издржавању тако што ће помагати примаоце приликом измирења обавеза плаћања електричне енергије и других трошкова везаних за одржавање стана, сносити трошкове поправки у стану прималаца издржавања, те сахранити примаоце издржавања по месним обичајима и подићи надгробни споменик. ЂЂ преминуо је ...2016. године. За наследника на његовој заоставштини оглашена је ћерка, тужена ББ.

Тужилца и њен покојни супруг извршавали су Уговор о доживотном издржавању до децембра 1998. године када су то престали да чине на захтев сада пок. ГГ. Бригу о њима преузели су тужена ВВ и сада пок. ЂЂ, који су их и сахранили.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је на основу одредби члана 12. и 103. став 1. Закона о облигационим односима, усвојио тужбени захтев и утврдио да је ништав Уговор о доживотном издржавању закључен између сада пок. ГГ и ДД као прималаца издржавања и ВВ и ЂЂ као давалаца издржавања. По становишту тог суда, у ситуацији постојања два уговора о доживотном издржавању са истим предметом уговорне обавезе и истом имовином којом је располагао, касније закључени уговор не може производити правно дејство. Осим тога, даваоци издржавања код другог уговора поступали су противно начелу савесности и поштења као и добрим обичајима и јавном поретку будући да су били свесни да постоји раније закључени уговор и закључењем тог уговора имали су намеру да изиграју тужилцу и њеног сада покојног супруга и ускрате им права и обавезе које произлазе из тог уговора, а што све тај уговор чини ништавим.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По становишту тог суда, само сазнање давалаца издржавања по каснијем уговору за постојање раније закљученог уговора, није довољно за закључак да је на тај начин повређено начело савесности и поштења, па у недостатку других чињеничних навода и пружених доказа, који би чинили повреду начела савесности и поштења, не може представљати разлог ништавости предметног уговора.

По оцени Врховног суда, насупрот ревизијским наводима, другостепена одлука заснива се на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 194. Закона о наслеђивању („Службени гласник РС“, бр. 46/95, 101/2003), прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својину тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани (став 1.).

Одредбом члана 203. став 1. Закона о наслеђивању прописано је да на захтев законских наследника примаоца издржавања, суд може поништити уговор о доживотном издржавању ако због болести или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања.

Законом о облигационим односима и то чланом 53. прописано је да побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност, али ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговорача да закључи уговор и ако је то други уговорач знао или морао знати, уговор ће бити без дејства (став 1. и 2.). Код уговора о доживотном издржавању недопуштена побуда, која би водила његовој ништавости, била би закључење уговора у циљу изигравања наследних права осталих наследника, будући да су такве побуде у супротности са намером законодавца из члана 190. Закона о наслеђивању да се примаоцу издржавања коме је то потребно обезбеди издржавање.

Према члану 26. истог закона, уговор је закључен кад су се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора, а чл. 28 ст. 2. прописано је да изјава воље мора бити учињена слободно и озбиљно,

Сада пок. ДД и ГГ, као примаоци издржавања, за живота закључили су два уговора о доживотном издржавању којима су располагали истом имовином. Први уговор је закључен 1994. године са тужиљом и њеним покојним супругом. Примаоци издржавања су поднели тужбу за раскид тог уговора али су у току поступка преминули па спор није мериторно решен. Након подношења тужбе, закључен је 1992. године уговор о доживотном издржавању са туженом и њеним покојним супругом, чији је једини законски наследник тужена ББ. Утврђење ништавости каснијег уговора о доживотном издржавању тужиља тражи из разлога што је реч о касније закљученом уговору, што су тужена и њен покојни супруг знали за постојање уговора закљученог са тужиоцима и јер је њихов мотив био да изиграју права тужиље и покојног супруга, те стога што примаоци издржавања у тренутку закључења каснијег уговора, нису били способни за расуђивање.

Насупрот ревизијским наводима, правилан је правни закључак другостепеног суда да чињеница постојања претходно закљученог уговора са истим примаоцима издржавања, сама по себи, не води ништавости касније закљученог уговора. Посебно када се има у виду правна природа уговора о доживотном издржавању којим се располаже имовином за случај смрти односно преношење права својине на имовини која је предмет тог уговора одлаже се до смрти прималаца издржавања. Ни утврђена чињеница да су тужена и покојни супруг знали за постојање претходног уговора не утиче на његову пуноважност. Наиме, тужена и покојни супруг су извршавали обавезе из закљученог уговора који се тужбом оспорава, а по смрти прималаца издржавања извршили су и обавезу њиховог сахрањивања, што указује да је мотив за закључење уговора у складу са сврхом уговора, онако како га дефинише Закон о наслеђивању па нису испуњени услови из одредбе члана 53. став 2. Закона о облигационим односима за утврђење ништавости тог уговора. Коначно, неосновано се ревизијом указује на неспособност за расуђивање прималаца издржавања у тренутку закључења каснијег уговора, позивањем на исказе сведока и чињеницу да је једном од прималаца издржавања био постављен старалац за посебан случају у поступку по тужби за раскид уговора. По оцени ревизијског суда, чињенице на које указује ревизија не представљају довољну чињеничну подлогу за извођење таквог закључка с обзиром да сведоци не поседују стручна медицинска знања већ је реч о њиховом утиску о душевном стању прималаца издржавања а чињеница постављања стараоца за посебан случај је без утицаја будући да није доказано из ког разлога је суд поступио на тај начин.

Указивање на непостојање алеаторности код предметног уговора о доживотном издржавању је без утицаја, будући да тужиља нема активну легитимацију. Наиме, овакав захтев могу поставити само законски наследници, што тужиља није.

Правилна је одлука о трошковима поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. и 154. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено као у изреци.

Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић